

війни. До зацікавлених сторін також відносяться територіальні громади, до яких повертаються ветерани війни.

У результаті реалізації підприємницьких ініціатив ветеранів війни в Уманській територіальній громаді Черкаської області очікуються такі результати: підвищення конкурентоспроможності та популяризації ветеранського бізнесу на внутрішньому та зовнішніх ринках; створення онлайн платформи підтримки ветеранських підприємницьких ініціатив; формування позитивного образу ветерана, який стає активною та самозабезпеченню особою; підвищення соціальної відповідальності та сприяння розвитку соціального підприємництва ветеранів війни; збільшення кількості ветеранського бізнесу, нарощування обсягів реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Література

1. Слатвінська Л. А., Збиранник О. М. Формування професійних компетенцій бакалаврів спеціальності туризм в закладах вищої освіти України. *Sciences of Europe*. 2022. № 106. Vol. 1. P. 63–70. DOI: 10.5281/zenodo.7408631 URL : <https://www.europe-science.com/wp-content/uploads/2022/12/Sciences-of-Europe-No-106-2022.pdf>

2. Закон України «Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/> (дата звернення 14.03.2023).

3. Проект Стратегії розвитку підприємницьких ініціатив ветеранів війни на період до 2030 року. URL: <https://mva.gov.ua/ua/npa/proyekt-strategiyi-rozvitku-pidpriyemnickih-iniciativ-veteraniv-vijni> (дата звернення 14.03.2023).

4. Стратегія розвитку Черкаської області на період 2021-2027 роки. URL: <https://strategy2027-ck.gov.ua/2020/09/11/pryjnyato-strategiyu-rozvytku-cherkashhyny-na-2021-2027-roky/> (дата звернення 14.03.2023).

Andri2502@knu.ua

Слизький А. С.

аспірант

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

ВИКЛИКИ ТА ВПЛИВ ВІЙНИ НА РОЗВИТОК ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Анотація. Проаналізовано стан сучасного туристичного ринку в Україні в умовах війни. Прослідковано усталення процесів переміщення рекреаційно-туристичних сфер подалі від окупованих російською територій Донецької, Луганської, Запорізької, Херсонської областей та Автономної Республіки Крим. Релокація та популярність серед рекреантів відпочинку у західних регіонах України.

Ключові слова: туризм в Україні, відпочинок під час війни, інвестиції, релокація туризму.

Актуальність теми. Туристична галузь займає провідне місце у формуванні бюджету багатьох країн світу. Нині Україна проходить складний шлях трансформації рекреаційно-туристичного комплексу в умовах війни і постійних ракетних обстрілів її території з боку агресора.

Від надходжень до бюджету від туризму навіть під час війни залежить добробут населення, підтримка бізнесу та фінансування воюючої армії.

Функціонування кожної галузі господарства в надскладних умовах в Україні нині надзвичайно важливе. Туристична галузь, все ще залишається однією з найбільш дохідних частин бюджету. Переживаючи складні часи, рекреаційно-туристичний комплекс не лише продовжує працювати на тих територіях, де це можливо, але й адаптується до нових умов функціонування. .

Постановка завдання. Проаналізувати стан сучасного туристичного ринку в Україні в умовах війни. Розглянути процеси релокації туристичного бізнесу подалі від регіонів в яких відбуваються воєнні дії, та зростання популярності серед рекреантів відпочинку у західних регіонах України.

Метою дослідження є висвітлення сучасного стану туристичної галузі в Україні, а також формування ідей, щодо подальшого розвитку туризму в нашій країні.

1. Туристична галузь під час війни в Україні

Сучасна реальність ставить великі виклики як у функціонуванні держави в цілому, так і у житті кожного українця. Агресія росії проти України внесла зміни у кожен сферу діяльності держави, наносячи величезних збитків, руйнацій і численних жертв серед мирного населення. Це має величезні негативні наслідки для економіки, соціальної сфери, а також відображається на психологічному стані кожного мешканця України.

З початком повномасштабної війни туристична галузь стала на паузу, згодом вона частково відновила своє функціонування у відносно безпечних регіонах України, здебільшого на в її західній частині.

Туристична галузь є важливою складовою економіки держави, адже вона до війни займала третє місце за обсягом доходу, що відповідно складає вагому частку бюджету.

Ще до війни стан туристичної галузі був складний, оскільки вона не відновилася після пандемії Covid-19. Станом на 2022 рік туристична галузь не встигла повернутися до рівня прибутковості доковідних та відновитись від завданих збитків. З початком повномасштабного вторгнення в Україні російської армії туризм, що займав за фінансовою ефективністю третє місце в економіці країни, значно скоротив свою діяльність та втратив величезну частку прибутків.

За статистичними даними ДАРТ за перші 6 місяців 2022 року представниками туристичної галузі України було сплачено на 25,7 % менше податків ніж за аналогічний період у 2021 році. За перших півроку війни загальна кількість туристичних підприємств зменшилася в середньому на 17 %, в тому числі юридичних підприємств на 24,5 %, фізичних осіб підприємців, зайнятих в рекреації і туризмі на 13,5 %.

Разом з тим зафіксовано спад на 21 % від діяльності туристичних операторів, які сплатили до держбюджету за перше півріччя 2022 року лише 83 млн грн податків, тоді, як за аналогічний період у 2021 році ними до державної скарбниці було сплачено 106 млн грн [1].

Для туристичної галузі можемо виділити такі негативні чинники повномасштабного вторгнення:

1. значна інфляція грошової одиниці держави, що вплинуло на доходи українських громадян, тобто дохід громадян зменшився або залишився на тому ж рівні, що й був до початку вторгнення, а витрати значною мірою зросли;

2. у зв'язку із введенням воєнного стану на всій території України військовозобов'язаним громадянам заборонено покидати територію нашої держави, що негативно вплинуло на виїзний туризм;

3. безпекова проблема в'їздного туризму зараз знаходиться на паузі, адже наразі Україну відвідують іноземці переважно з дипломатичними робочими візитами, журналісти іноземних ЗМІ та волонтери, яким не байдужа доля України. На території України на сьогодні, на жаль, відсутні гарантії безпечного перебування іноземним туристам;

4. кадрові проблеми у туристичній галузі спричинив міграційний процес населення, внаслідок чого ми отримали зменшення кількості кваліфікованих кадрів у всій сферах господарської діяльності;

5. зруйнована рекреаційна інфраструктура.

Війна в країні триває, що в свою чергу погіршує ситуацію в туристичній галузі: руйнується інфраструктура, завдається шкода рекреаційним локаціям, та інші вагомими чинниками, що призводить до реорганізації чималої кількості туристичних фірм у 2022 році. Деякі фірми для збереження своєї діяльності вдаються до зменшення трудового колективу, залишаючись без доходу, але не зупиняючи свою діяльність повністю.

В умовах воєнного часу важко говорити про розвиток та удосконалення туристичної галузі, але водночас необхідно намагатися зберегти діяльність рекреаційного спрямування на тих територіях, де це дозволяє безпекова ситуація, тим самим допомагаючи державі на економічному

фронті та підтримувати своїми послугами громадян, відновити емоційну та психологічну рівновагу у надскладний період;

б. релокаційні процеси в країні

На сьогодні частина туристичного бізнесу знайшли вихід для продовження своєї діяльності, скориставшись державною програмою релокації бізнесу, адже навіть під час війни держава всесторонньо намагається допомагати як бізнесу, так і своїм громадянам. Значну частку допомоги для туристичної галузі надають іноземні партнери нашої країни, міжнародні організації.

Осередком для відновлення бізнесу стала західна частина України ще починаючи з 2014 року.

Для прикладу, якщо впродовж 2016 року 2,6 млн туристів залишили у Львові 361,4 млн євро, то минулого року ця цифра зросла майже удвічі — до 615 млн євро. Хоча туристів приїхало практично так само. За даним управління туризму ЛМР, така різниця пов'язана з тим, що зросли середня тривалість перебування туриста у місті та сума його видатків. Зокрема, минулого року витрати за день одного гостя у Львові в середньому склали 75 євро і проводили вони у місті майже на добу більше — 4,4 дня [2].

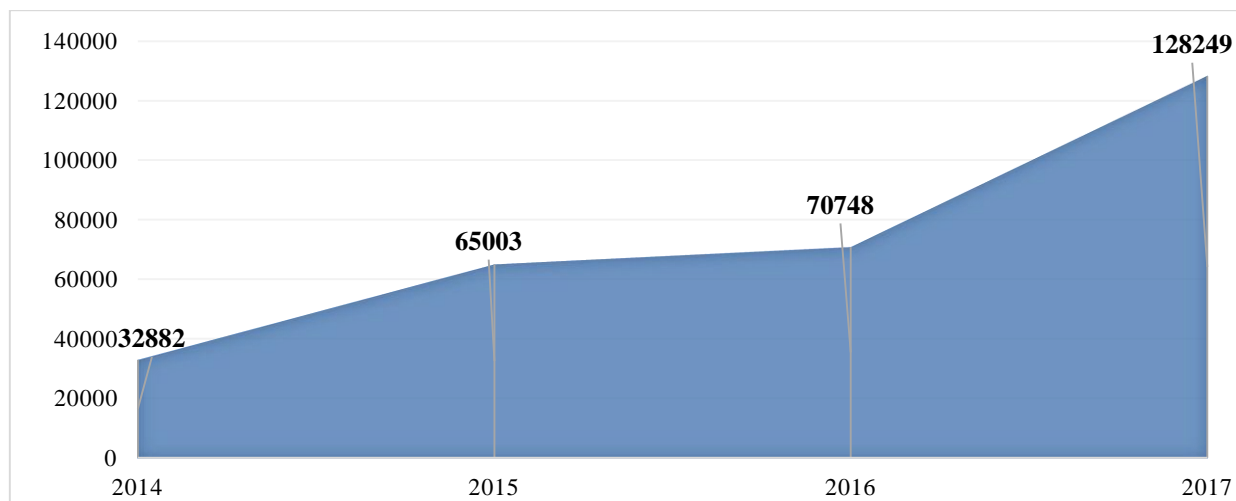

Рис. 1. Надходження до бюджету м. Львова від туристичної галузі [2].

Дані графіку демонструють динаміку збільшення прибутків від туристичної галузі у місті Львів у період з 2014 по 2017 року (рис. 1).

Після повномасштабного вторгнення на території України немає жодної безпечної території для відпочинку.

В умовах воєнного стану заборонено проводити масові заходи.

Недоступними є туристичні дестинації наближені до кордону з Білоруссю.

Висновок. Загалом, туристична галузь України чекає на повоєнне відновлення та відродження в окремих регіонах, зважаючи на успішні деокупаційні процеси завдяки збройним силам України, в найближчій перспективі. Задля цього необхідні значні ресурси, капіталовкладення, іноземні інвестиції та розвиток нових напрямків у туризмі, з урахуванням успішного досвіду країн, що відновлювались після війни чи інших чинників, що негативно впливали на туризм в цілому. Важливим індикатором сприятливості соціально-географічного положення є розвиток туризму та туристичної інфраструктури, адже туризм та рекреація в першу чергу асоціюється з безпекою та комфортом, але аж ніяк з війною.

Література

1. Офіційний сайт «Державного агентства розвитку туризму» URL: <https://www.tourism.gov.ua>
2. Офіційний сайт Львівської міської адміністрації. URL: <https://city-adm.lviv.ua/public-information/utilities/lkp-tsentru-rozvytku-turyzmu>